Бөтә илдәрҙең пролетарийҙары, берләшегеҙ!

ХЕҘМӘТ БАЙРАҒЫ

Газета 1931 йылдың 1 ноябренән сыға

Башҡорт АССР-ы, КПСС-тың Хәйбулла район комитеты һәм халыҡ депутаттарының район Советы органы

№ 143 (5802) 1983 йыл, 1 декабрь, кесаҙна Хаҡы 2 тин.

КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Тыныслыҡты һаҡларбыҙ

«Красный доброволец» колхозы коммунистары асыҡ партия йыйылышында Ю. В. Андроповтың Белдереүен тикшерҙе, КПСС һәм Совет дәүләтенең тыныслыҡ һөйөүсе политикаһы донъяны термоядро һуғышы һәләкәтенән ҡотҡарып ҡалыу өсөн мөмкин булғандың бөтәһен дә эшләй, тигән ныҡлы ышаныс белдерҙе.

Сығыш яһаусы коммунистар, һуғыш ветерандары, запастағы капитан А. Д. Данилов һәм Әбүбәкир һигеҙ йыллыҡ мәктәбе директоры Ә. F. Әбүбәкиров, КПСС ағзалары механизаторҙар Р. С. Асҡаров, Ю. П. Мартынов һәм башҡалар Америка Ҡушма Штаттарының политикаһына тәрән нәфрәт белдерҙе һәм тағы ла яҡшыраҡ эшләргә, шуның менән Совет дәүләтенең ҡеүәтен нығытыуға лайыҡлы өлөш индерергә саҡырҙы.

Ю. В. Андроповтың Белдереүен тикшереү буйынса шундай митингылар Әбүбәкир ауылының икенсе һөтсөлөк комплексында һәм Федоровка ауылының беренсе һөтсөлөк фермаһында ла үткәрелде.

Д. РЫБАКОВ,
партбюро секретары.

КПСС Үҙәк Комитетының Генеральный секретары, СССР Верховный Советы Президиумы Председателе

Ю. В. АНДРОПОВ Белдереүе

Советтар Союзы етәкселеге совет кешеләренең һәм башҡа халыҡтарҙың иғтибарына хәҙерге Америка администрацияһының милитаристик курсын нисек баһалауын еткергәйне. АҠШ, уның менән бергә сығыш яһаусы Көнбайыш илдәр хөкүмәттәрен бындай курстың ҡурҡыныслы эҙемтәләре хаҡында иҫкәрткәйне инде.

Ләкин Вашингтон, Бонн, Лондон һәм Рим аҡыллы фекергә ҡолаҡ һалманылар — ГФР, Великобритания һәм Италия территорияларында уртаса алыҫлыҡтағы Америка ракеталарын урынлаштырыу башлана. Шулай итеп, Европа ҡитғаһында Америка «Першингтарының» һәм ҡанатлы ракеталарының урынлаштырылыуы ғәмәлдәге факт булып әүерелә.

Ҡырҡ йыл тип әйтерлек — хәҙерге заман тарихында быға тиклем булғанға ҡарағанда оҙағыраҡ — Европа тыныслыҡ шарттарында йәшәй. Был социалистик дуҫлыҡ берләшмәһе илдәренең эҙмә-эҙ тыныслыҡ һөйөүсе политикаһы, ҡитғаның тыныслыҡ һөйөүсе көстәренең тырышлыҡтары, шулай уҡ Көнбайышта айыҡ фекер йөрөтөүсе политиктарҙың реалистик позицияһы арҡаһында мөмкин булды. Европала Төньяҡ Атлантика союзы дәүләттәре һәм Варшава Договоры дәүләттәре араһында хәрби көстәрҙең, шул иҫәптән ядро көстәренең, сама менән бер тиң булыуы Европа именлеге һәм тотороҡлолоғо эшенә объектив хеҙмәт итте.

Хәҙер АҠШ менән НАТО тотош көстәр нисбәтен үҙ яғына үҙгәртеүгә йүнәлтелгән аҙым яһай. Советтар Союзы һәм уның союздаштарының сиктәренә яҡын урындарҙа ядро ракеталарын урынлаштырыу һис тә Көнбайыш Европаны яҡлау өсөн тәғәйенләнмәгән — уға бер кем дә ышанмай. Европа ерендә Америка ракеталарын урынлаштырыу менән Европаның именлеге тәьмин ителмәй, ә АҠШ-тың Европа халыҡтарын һәләкәткә алып барыуының реаль ҡурҡынысы арта.

Ике донъя һуғышында Америка Ҡушма Штаттары территорияһын һуғыш ялҡыны ялмамаһы. Вашингтонда әле лә, Европала үҙҙәренең уртаса алыҫлыҡтағы ракеталарын файҙаланып һәм шуның менән социалистик илдәр өсөн өҫтәмә ядро ҡурҡынысы тыуҙырып, АҠШ-ҡа яуап ударын үҙ өйөнән ситкә ебәрергә мөмкин булыр, тип уйларға теләрҙәр ине. АҠШ-тың Көнбайыш Европалағы союздаштарының именлегенә килгәндә инде, ул, күрәһең, Америка етәкселәрен Көнбайыш Европа халыҡтарының үҙ ғүмерҙәре, үҙ ҡалалары менән, әгәр ҙә Вашингтон һуғышты отоуҙың тормошҡа ашмаҫ өмөтө менән ядро һуғышын башлап ебәреүгә ҡыйыулыҡ итһә, Ҡушма Штаттарҙың үҙенә яуап ударын кәметә алыу мөмкинлеге тиклем генә ҡыҙыҡһындыра.

Көнбайыш Европала Америка ядро ракеталарын урынлаштырыу — йәнәһе Европала яҡтарҙың хәҙерге көстәр нисбәте менән бәйле Көнбайышта килеп тыуған борсолоу реакцияһы барлыҡҡа килтергән аҙым түгел. Күп тапҡыр конкрет һандар менән хәҙерге ваҡытта Европала НАТО менән Варшава Договоры араһында уртаса алыҫлыҡтағы ядро средстволарының сама менән бер тиң булыуы, ә ядро зарядтары буйынса НАТО яғында ҙур ғына өҫтөнлөк булыуы иҫбат ителде. Һәм быны менән Көнбайышта күп политик эшмәкәрҙәр һәм белгестәр килешә. Шулай итеп, әгәр ҙә кемдә лә булһа борсолоу булырға мөмкин икән, уны НАТО дәүләттәренең хәрби машиналары янаған Варшава Договоры илдәре кисерергә тейеш.

Быларҙың бөтәһен дә баһалап, Советтар Союзы, социалистик дуҫлыҡ берләшмәһенең башҡа илдәре ижтимағи система булараҡ социализмға ҡаршы Вашингтон тарафынан «тәре походы» иғлан итеүгенә һәм хәҙер беҙҙең йорт тупһаһы эргәһендә яңы ядро ҡоралдарын урынлаштырыу тураһында бойороҡ биргән кешеләрҙең үҙҙәренең практик политикаһын ошондай аҡылһыҙ нигеҙгә ҡороуына күҙ йомоп ҡала алмай. Күрәһең, Европала «Першинг-2» һәм ҡанатлы ракеталар урынлаштырып, НАТО-ның ҡайһы бер илдәре хөкүмәттәре был авантюристик аҙымға конкрет ракета-ядро базаһы ҡуйырға теләйҙәр.

Советтар Союзы, башҡа социалистик илдәр бындай ҡурҡыныс менән иҫәпләшмәй булдыра аламы һуң? Юҡ, булдыра алмай. Бына ни өсөн ете социалистик илдең юғары партия һәм дәүләт етәкселәре 1983 йылдың 28 июнендә Мәскәүҙәге осрашыуҙа, НАТО блогының Варшава Договоры илдәренән хәрби өҫтөнлөгенә бер ниндәй шарттарҙа ла юл ҡуймаясаҡтар, тип белдерҙе.

ГФР, Англия, Италия хөкүмәттәре, үҙҙәренең илдәрендә Америка ракеталарын урынлаштырыуға ризалыҡтарын раҫлап, АҠШ-тың тәүҙән үк Европала ядро ҡоралдары буйынса үҙ-ара ҡабул ителерлек килешеүгә өлгәшергә теләмәүен һәм Женева һөйләшеүҙәрендә һәм унан тыш бындай килешеүҙең булмауы өсөн бөтәһен дә эшләүен белде. Улар Советтар Союзының, уның союздаштарының үҙҙәренең именлеген һаҡлау өсөн кәрәкле сараларҙы мотлаҡ күрәсәген, АҠШ-та һәм НАТО-ла Европала йәшәп килгән көстәрҙең сама менән тигеҙлеген ватырға мөмкинлек бирмәйәсәктәрен белде.

Беҙ шулай уҡ, Көнбайыш Европала Американың яңы ракеталарын урынлаштырыу Европала ядро ҡоралдары буйынса Женевала алып барылған һөйләшеүҙәрҙе дауам итеү мөмкинлеген бөтөрәсәк, тип аныҡ белдерҙек.

ГФР, Англия һәм Италия хөкүмәттәре һуңғы көндәрҙә ҡабул иткән ҡарарҙар, үҙ халыҡтарының ихтыярына, үҙ илдәренең именлеге мәнфәғәттәренә, Европа һәм бөтә донъя мәнфәғәттәренә ҡаршы килеп, был хөкүмәттәр Америка ракеталарын урынлаштырыуға киң юл асты. Шуның менән улар, АҠШ хөкүмәте менән бер рәттән, Советтар Союзы алдан иҫкәрткән политик һуҡырлыҡ эҙемтәләре өсөн бөтә яуаплылыҡты үҙҙәренә ала.

Килеп тыуған хәлдең бөтә яҡтарын ентекле үлсәп, Совет етәкселеге түбәндәге ҡарарға килде.

Беренсе. АҠШ үҙ эштәре менән Европала ядро ҡоралдарын сикләү мәсьәләләре буйынса һөйләшеүҙәрҙә үҙ-ара ҡабул ителерлек килешеүгә өлгәшеү мөмкинлеген өҙгәнлектән һәм уларҙы бындай шарттарҙа дауам итеү АҠШ һәм НАТО-ның ҡайһы бер башҡа илдәренең Европа һәм халыҡ-ара именлекте ҡаҡшатыуға йүнәлтелгән эштәрен йәшереүгә һылтау ғына булғанлыҡтан, Советтар Союзы бындай һөйләшеүҙәрҙә үҙенең артабан ҡатнашыуын мөмкин түгел тип иҫәпләй.

Икенсе. Советтар Союзы бер яҡлы тәртиптә һөйләшеүҙәрҙә уңышҡа өлгәшеү өсөн уңайлыраҡ шарттар тыуҙырыу маҡсатында үҙенә алған йөкләмәләр юҡҡа сығарыла. Шуның менән СССР-ҙың Европа өлөшөндә уртаса алыҫлыҡтағы совет ядро средстволарын урынлаштырыуға мораторий юҡҡа сығарыла.

Өсөнсө. ГДР һәм ЧССР хөкүмәттәре менән килешеү буйынса, был хаҡта элек иғлан ителгәненсә, был илдәр территорияларында алыҫҡа осоусы оператив-тактик ракеталар урынлаштырыу буйынса бынан бер ни тиклем элек башланған әҙерлек эштәре тиҙләтеләсәк.

Дүртенсе. АҠШ Европала үҙ ракеталарын урынлаштырыу юлы менән Советтар Союзы өсөн ядро ҡурҡынысын арттырғанлыҡтан, тейешле совет средстволары, был шарттарҙы иҫәпкә алып, океан райондарында һәм диңгеҙҙәрҙә файҙаланыласаҡ. Беҙҙең был средстволар үҙҙәренең характеристикаһы буйынса беҙҙең өсөн һәм беҙҙең союздаштар өсөн Европала урынлаштырыла торған Америка ракеталары тыуҙырған ҡурҡынысҡа бәрәбәр буласаҡ.

Аңлашылыуынса, СССР һәм социалистик дуҫлыҡ берләшмәһенең башҡа илдәре именлеген тәьмин итеүгә йүнәлтелгән башҡа саралар ҙа күреләсәк.

Беҙҙең тарафтан ҡабул ителгән ҡарарҙарҙы ғәмәлгә ашыра башлап, беҙ, Совет яғынан яуап саралары НАТО илдәре эштәре һөҙөмтәһендә килеп сыҡҡан сиктәрҙә ныҡ тотоласаҡ, тип белдерәбеҙ. Советтар Союзы — һәм беҙ быны тағы ла нығытып билдәләйбеҙ — хәрби өҫтөнлөккә ынтылмай һәм беҙҙең тарафтан хәрби көстәрҙең бер тигеҙлеге боҙолмаһын өсөн бик кәрәк булған нәмәләр генә эшләнәсәк.

Әгәр ҙә АҠШ һәм НАТО-ның башҡа илдәре Европала уртаса алыҫлыҡтағы Америка ракеталарын урынлаштыра башлағанға тиклемге хәлгә әйләнеп ҡайтырға әҙерлек белдерһәләр, Советтар Союзы быны эшләргә шулай уҡ әҙер буласаҡ. Ул саҡта Европала ядро ҡоралдарын сикләү һәм ҡыҫҡартыу мәсьәләләре буйынса элек индергән тәҡдимдәр яңынан үҙ көсөнә инер ине. Был осраҡта, йәғни элекке хәл ҡабаттан аяҡҡа баҫтырылһа, СССР-ҙың был өлкәләге бер яҡлы йөкләмәләре лә яңынан үҙенең көсөнә инер ине.

Советтар Союзы асыҡтан-асыҡ һәм ҡәтғи рәүештә шуны белдерә: ул ҡыҙыу ҡоралланыуҙы, бөтәһенән элек ядро ҡоралдарын арттырыуҙы туҡтатыу, ядро һуғышы ҡурҡынысын кәметеү һәм һуңғы иҫәптә тулыһынса бөтөрөү буйынса принципиаль курс яҡлы булып ҡала. Ул ошо изге маҡсаттарға өлгәшеү өсөн артабан да үҙенең бөтә көсөн һаласаҡ.

Советтар Союзы элеккесә Европала ядро ҡоралдары тураһындағы мәсьәләне тамырынан хәл итеүҙе яҡлай. Ул Европа ғөмүмән ядро ҡоралынан — уртаса алыҫлыҡтағынан да, тактик ракеталарҙан да — азат булырға тигән тәҡдимен ҡабатлай.

Совет етәкселеге АҠШ һәм Көнбайыш Европа дәүләттәре етәкселәренә Европала Американың яңы ракеталарын урынлаштырыу пландарын тормошҡа ашырыуҙың үҙ халыҡтарына, бөтә кешелек донъяһына янаған бөтә эҙемтәләрен тағы ла бер тапҡыр үлсәп ҡарарға тигән саҡырыу менән мөрәжәғәт итә.

Беҙ хәҙер үк инде үтә ышаныcһыҙ тыныслыҡ шарттарында йәшәйбеҙ. Яуаплы дәүләт эшмәкәрҙәре шуға күрә килеп тыуған хәлде баһаларға һәм рациональ ҡарар ҡабул итергә тейеш. Кешелек донъяһын дәһшәтле ҡурҡыныстан бары тик кеше аҡылы ғына һаҡлай ала һәм һаҡларға тейеш. Беҙ донъяны торған һайын ҡурҡынысыраҡ ҡыҙыу ҡоралланыу юлына этәргән кешеләрҙе үҙ ихтыярын башҡа халыҡтарға һәм дәүләттәргә көсләп тағыу маҡсатында шундай юл менән хәрби өҫтөнлөккә өлгәшеүҙең тормошҡа ашмаҫлыҡ ниәттәренән баш тартырға саҡырабыҙ.

Советтар Союзы тыныслыҡты нығытырға мөмкин һәм халыҡтар именлеген ҡоралдарҙы арттырыу һәм уның торған һайын яңыраҡ төрҙәрен уйлап табыу юлы менән түгел, ә киреһенсә, булған ҡоралдарҙы бик ныҡ түбән кимәлдәргә тиклем ҡыҫҡартыу юлы менән гарантияларға мөмкин тип ышана. Кешелек донъяһының бурыстары бик күп, улар хәйәт ҙур материаль, интеллектуаль һәм башҡа ресурстарҙы башҡа нәмәгә йүнәлтеү арҡаһында ғына хәл ителмәй. Ошо күҙлектән ҡарағанда ядро һәм башҡа ҡоралдарҙы радикаль ҡыҫҡартыу тураһында килешеүгә өлгәшеү бөтә халыҡтар өсөн бәхет булыр ине.

Совет етәкселеге, совет халҡының ихтыярын үтәй барып, ул артабан да һуғыш ҡурҡынысын бөтөрөү, хәҙерге һәм киләсәк быуындарға тыныслыҡты һаҡлау өсөн бөтәһен дә эшләйәсәк.

XXXIII район партия конференцияһы делегаттары иғтибарына

XXXIII район партия конференцияһы 3 декабрҙә иртәнге сәғәт 10-да район культура йортонда асыла.

Делегаттарҙы теркәү:

2 декабрҙә көндөҙгө 2-нән киске 8-гә тиклем — КПСС райкомы бинаһында;

3 декабрҙә иртәнге 8-ҙән 9 сәғәт 30 минутҡа тиклем — культура йортонда.

КПСС-тың район комитеты.

Партия ойошмаларында отчет һәм һайлауҙар

—Биш йыллыктың үҙәк йылың тамамлай барып,—тине үҙенең отчет докладында Таналыҡ совхозының партком секретары Р. М. Арсланов,— экономиканы үҫтереүҙә, социаль программаны тормошҡа ашырыуҙа, хеҙмәтсәндәрҙең тормош хәлен яҡшыртыуҙа байтаҡ эштәр башҡарылды, тип билдәләй алабыҙ. Сөнки хужалыҡ төҙөлөшөнә етәкселек парткомдың отчет осорондағы эшендә иң мөһиме булды.

Партияның XXVI съезы, КПСС Үҙәк Комитетының унан һуңғы Пленумдары ҡарарҙарын үтәй барып, совхоздың партия ойошмаһы отчет осоронда игенселек һәм малсылыҡ культураһын артабан күтәреү, ауыл хужалығы продукцияларын күберәк етештереү йәһәтенән ҙур эштәр башҡарҙы. Быйыл совхоз эшсәндәре 181700 центнер иген үҫтерҙе һәм йыйып алды, йәғни иген етештереү күләме 1981 йыл менән сағыштырғанда 18 проценттан күберәккә үҫте, был иһә коллективҡа дәүләткә иген һатыуҙы районда беренселәрҙән булып уңышлы үтәргә мөмкинлек бирҙе. Биш йыллыктың өс йылында дәүләт келәттәренә халыҡ хужалығы планындағы 291,2 мең центнер урынына 303 мең центнерҙан ашыуыраҡ иген һалынды.

Коммунистар һәм комсомолецтар, ҡағиҙә булараҡ, уңыш йыйыуҙа социалистик ярыш башында килде. Уңдайҙар иҫәбенә 1983 йыл урағы чемпионы коммунист Соломонов, Ларионов, аталы-уллы Динмөхәмәтовтар, комсомолецтар Юзеев, Аҡсурин һәм башҡаларҙы индерергә мөмкин.

Уңыш өсөн көрәштә коммунистар иң яуаплы участкаларҙа булды. Мәсәлән, ҡырҡтан ашыу коммунист, йәғни совхоз партия ойошмаһының бөтә составының 35 проценты, туранан-тура урып йыйыу - транспорт комплексгарында эшләне. 9 партия, партия-комсомол һәм комсомол группалары төҙөлдө. 25 агитатор һәм 10 политинформатор даими эш алып барҙы. Социалистик ярышҡа, уның формаларын һәм методтарын камиллаштырыуға мөһим урын бирелде.

Ләкин, тине артабан докладсы, атап үтелгән һандар бер кемде лә тынысландырып ҡалырға тейеш түгел. Совхоз игенселегендә хәл ителмәгән мәсьәләләр һәм етешһеҙлектәр һаман байтаҡ әле. Иң мөһиме — игенселек культураһын күтәрергә кәрәк. Мәсәлән, Бакаловка бүлексәһендә игендең төшөмө һәр гектарҙан 18,2 центнер, ә Әҙел бүлексәһендә 12,5-әр центнер ғына тәшкил итте. Икенсе яҡтан, совхоз баҫыуҙарында иген культураларын малдан күпләп тапатыуға юл ҡуйылды, ә был ахыр сиктә игендең генә түгел, мал аҙығы культураларының да уңышына ныҡ йоғонто яһаны.

Артабан, совхоз коллективы плаилаштырылған уңышты алып еткермәне. Урып йыйыу эштәре осоронда игенде юғалтыу арҡаһында ла плаилаштырылған уңышты алып еткермәне. Техниканы файҙаланыуҙа етешһеҙлектәр байтаҡ. Күп һандағы техника сифатһыҙ ремонтланыу арҡаһында эшләмәй торҙо. Ҡайһы бер комбайнерҙар тулыһынса ремонтланып бөтмәгән комбайндарын мастерской территорияһынан алып сығып китә, ә машина-трактор мастерскойы мөдире Хәсәнов, бындай тәртипһеҙлекте туктатмайынса, ҡарап тороп ҡына ҡала. Һөҙөмтәлә комбайндар баҫыу өҫтөндә ремонтланды, шуға күрә урып йыйыу эштәре срогы оҙаҡҡа һуҙылды.

Трактор һәм автомобиль паркын файҙаланыуҙа етди етешһеҙлектәр бар, эш көнө тәртибе боҙола. Бындай күренештәр Савельевка һәм Әҙел бүлексәләрендә күҙәтелә. Механизаторҙар эшкә һуңлап сыға, ә иртә ҡайтып китә. Ҡайһы саҡта бәләкәй генә ваҡ-төйәктәр өсөн икеөсәр көн туҡтап тора.

Ваҡытында һәм сифатлы итеп туңға һөрөү киләһе йыл уңышы өсөн шулай уҡ мөһим. Быйыл, Әҙел бүлексәһенән тыш, бөтә бүлексәләр ҙә был бурысты уңышлы үтәп сыҡты. Туңға һөрөүҙә механизаторҙар Шәймөхәмбәтов, Тарасов, Юзеев, аталы-уллы Шаховтар һәм башҡа ҡайһы берәүҙәр яҡшы эшләне. Әҙел бүлексәһендә иһә туңға һөрөү уҙағышына ҡуйылды. Әгәр ете трактор менән көн һайын кәм тигәндә 50-шәр гектар һөрһәләр, был эш күптән тамамланған булыр ине, әммә улай килеп сыҡманы.

Малсылыҡтағы ҡаҙаҡыштар тураһында һөйләп, докладсы, партия комитеты уҙған осорҙа хужалыктың ошо тармағына ҙур әһәмиәт бирҙе, һәм билдәле бер уңыштарға өлгәшелде, тип билдәләне. Мәсәлән, һуңғы ике йылда уртаса йыллыҡ тулайым һөт етештереү уңынсы биш йыллыҡ менән сағыштырғанда 6 процентҡа күтәрелде. Совхоз коллективы дәүләткә һөт һатыуҙың өс йыллыҡ планын ваҡытынан алда, 13 сентябргә, ә быйылғы йыл планын СССР Конституцияһы көнөнә ҡарата үтәне. Үҙәк, Бакаловка, Таштуғай бүлексәләренең һөтсөлөк фермалары һәм Новоукраинка һауын ғурты коллективтары совхоз тарафынан һөт һатыу планын үтәүгә тос өләш индерә. Машина менән һауыу операторҙары Сәлимгәрәева, Авдеева, Шәймөхәмбәтова, Аҡсурина, Чабанова һәм башҡа күптәр һәр һыйырҙан күп һөт алыуға өлгәшә.

Совхоз коллективы ит һатыу буйынса уи беренсе биш йыллыктың ике йылы планын уңышлы үтәне, 1982—1983 йылдарҙа мал ҡышлатыу йомғаҡтары буйынса совхоз республика социалистик ярышында еңеүсе тип табылды һәм I дәрәжә диплом менән награлланды.

Малсылыҡты артабан үҫтереүҙә файҙаланылмаған резерватар һәм мөмкинлектар ҙә бар. Бөтә төр малдар һанын туҡтауһыҙ арттыра барғанда ғына малсылыҡ продукциялары һатыу заданиеларын уңышлы үтәргә мөмкин. Әммә совхоз ике йыл рәттән һыйыр малдары һәм һарыҡтар һаны буйынса гланды тултырмай. Был—көтөүҙе тулыланды р ы у мәсьәләләренә етерлек әһәмиәт бирмәү, малдарҙың, бигерәк тә һарыҡтарҙың, күпләп үлеүенә юл ҡуйыу һөҙөмтәһе. Мәсәлән, 1982 йылда һәр 100 һарыҡтан 74-әр, быйыл 72-шәр генә бәрәс алынды. Ә йыл башынан бирле 62 баш һыйыр малы, йәғни көтөү әйләнешенә ҡарата 1,2 процент, 1500 баштан күберәк һарыҡ үлде. Үҙәк, Бакаловка, Савельевка бүлексәләрендә—һыйыр малдарының, Таштуғай, Савельевка бүлексәләрендә һарыҡтарҙың айырыуса күпләп үлеүенә юл ҡуялар. Был факттар совхозда малға тәрбиәнең, зоотехник һәм ветеринария службаһының эш кимәленең бөгөнгө көн талаптарына яуап бирмәүе тураһында һөйләй.

Икенсе бер етди кәмселек булып фермалар һәм һауынсылар араһында һауымдың төрлө булыуы һанала. Мәсәлән, Таштуғай һөтсөлөк фермаһында 9 айҙа һәр һыйырҙан уртаса һауым 2454 килограмм, ә Әҙел фермаһында 2227 килограмм тәшкил итте. Айырма 230 килограмм самаһы.

Ит етештереү һәм уны дәүләткә һатыу пландарының үтәлеү барышы ла ҡәнәғәтләнерлек түгел. Ит тапшырыу буйынса биш йыллыктың ике йылы планы уңышлы үтәлеүгә ҡарамаҫтан, быйыл коллектив үҙ мөмкинлектәренән бер аҙ түбән эшләй һәм туғыҙ ай планын тултыра алманы. Һыйыр малдары ит комбинатына түбән ауырлыҡ менән оҙатыла. Бөгөн һыйыр малдарының уртаса тапшырыу ауырлығы 350 килограмдан түбәнерәк, ә һарыҡтарҙың 24 килограмм ғына тәшкил итә.

Хәҙер малсылыҡта иң яуаплы осор башланды. Уға совхоз фермалары әҙерләнгән, ҙур ойоштороу эше үткәрелгән, аҙыҡ менән тәьмин итеү насар ҙан түгел. Совхозда тотош ауыл хужалығы производствоһы, бөтә коммунистар, эшселәр, шулай уҡ белгестәр һәм етәкселәрҙең фиҙаҡәр хеҙмәте һөҙөмтәһендә һәйбәт үҫә. Коллектив рентабелле эшләй. Отчет осоронда Таналыҡ совхозы КПСС Үҙәк Комитеты, СССР Министрҙар Советы, ВЦСПС һәм ВЛКСМ Үҙәк Комитетының күсмә Ҡыҙыл байрағы, шулай уҡ партияның район комитеты һәм райсовет башҡарма комитетының Ҡыҙыл байраҡтары менән ике тапҡыр награлланды.

Йыйылышта совхоз коммунистары үҙҙәренең уңыштарына һәм етешһеҙлектәренә төптән анализ яһаны, булған етешһеҙлектәрҙе асты, тотош совхоз производствоһының эффектлылығын артабан күтәреү юлдарын билдәләне.

Йыйылыш парткомдың яңы составын һайланы. Партия комитеты секретары итеп Р. М. Арсланов һайланды.

Ф. МӨХӘМӘТОВ.

ТӨП ЙҮНӘЛЕШ

ҒАЛИМДАР—АУЫЛ ХУЖАЛЫҒЫНА

Ҡыш та иген өлгөрә

САРАТОВ. Көньяҡ-Көнсығыш ауыл хужалығы фәнни-тикшеренеү институты ғалимдары яһалма һауа шарттарында үҫемлектәрҙең яңы сорттары сығарыу өсөн ысын фабрика— фитотронды актив файҙалана.

Камералар3ағы йылылыҡ, яҡтылыҡ, дымлылыҡ режимын электрон автоматтар күҙәтеп тора. Кешеләр уға программа ғына бирә.

Фитотрондың мөмкинлектәре ифрат киң. Климат камераларында, мәсәлән, минус 60-тан плюс 45 градусҡа тиклемге температура тыуҙырырға һәм һыҡларға мөмкин.

Бында ғәҙәттәгегә оҡшаш шарттарҙа ғалимдар үҫемлектәрҙең селекцияһы, генетикаһына, уларҙың һәр төрлө ауырыуҙарға, туңыуға, юғары температураларға һәм башҡа шундай нәмәләргә ҡаршы тороусанлығына тикшеренеүҙәрҙе киң комплекс менән үткәрә ала. Был осраҡта фитотрон ваҡытты ҡыҫҡартырға, яңы сортты ғәҙәттәге шарттарға ҡарағанда ике тапҡырға тиҙерәк сығарырға ярҙам итә.

ҺҮРӘТТӘРҘӘ: яҙғы бойҙай селекцияһы һәм орлоҡсолоғо лабораторияһының кесе ғилми сотрудниғы И. Д. Украинец һәм кесе ғилми сотрудник биология фәндәре кандидаты Т. И. Панфилкина бойҙайға гибридизация үткәрә; бойҙай ҡыш та өлгөрә һәм уңыш бирә.

(ТАСС фотохроникаһы).

Эстон ССР-ы. Тарту дәүләт университеты ғалимдары һәм Тарту район агропромышленность берекмәһе инициативаһы буйынса М. Хярма исемендәге колхозда тәжрибә-экспериментал синтез лабораторияһы булдырылған. Университет уны йыһазландырыуға ярҙам иткән.

Лабораторияла тәжрибәле белгестәр етәкселегендә ауыл хужалығы производствоһы өсөн бик кәрәкле һәм әлегә промышленность тарафынан етерлек сығарылмаған химик препараттар синтезлана.

ҺҮРӘТТӘ: колхоз лабораторияһында. Һулдан уңға—университеттың органик химик кафедраһы доценты химия фәндәре кандидаты Туллио Илометс, Тарту дәүләт университетының дөйөм һәм молекуляр патология институты лабораторияһының мөдире Велло Пяллин, лаборант Ангелика Ғятсеп һәм лаборатория химигы Неэле Йохансон.

(ТАСС фотохроникаһы).

Советса йәшәү өлгөһө

Йәшәгән урын буйынса

Ауыл эшсәндәре, бөтә совет кешеләре кеүек үк, мөһим ваҡиғалар—КПСС Үҙәк Комитетының июнь (1983 йыл) Пленумы һәм СССР Верховный Советының һигеҙенсе сессияһы тарафынан тыуҙырылған политик һәм хеҙмәт күтәренкелеге шарттарында йәшәй һәм эшләй.

Пленумдағы телмәрендә КПСС Үҙәк Комитетының Генеральный секретары Ю. В. Андроповтың беҙҙең бөтә идеология, тәрбиә, пропаганда эшен ныҡ үҫкән социализмдың камиллашыу процесында партия ҡуйған ҙур һәм ҡатмарлы бурыстар кимәленә ныҡлы күтәрергә кәрәклеген беренсе урынға ҡуйыуы осраҡлы хәл түгел.

Тап бына ошо мәсьәлә халыҡ депутаттарының Татыр-Үҙәк ауыл Советы башҡарма комитетының сираттағы сессияһында төп урынды алды. Көн тәртибендә «КПСС-тың XXVI съезы һәм КПСС Үҙәк Комитетының июнь (1983 йыл) Пленумы талаптары һигеҙендә йәшәгән урында халыҡ араһындағы эште артабан камиллаштырыу буйынса халыҡ депутаттары Советтарының бурыстары» тикшерелде.

Аҡъяр совхозының партком секретары Ф. Ғ. Ишкилдин үҙенең информацияһында, был бурысты хәл итеү өсөн тәрбиә һәм пропаганда средстволарының бай арсеналын, шул иҫәптән политик агитацияны, яҡшыраҡ файҙаланырға кәрәк, тип билдәләне. Борсоған мәсьәләләр хаҡында һөйләшеү өсөн уның мөмкинлектәре сикләнмәгән. Партия тарафынан ҡуйылған бурыстарҙы хәл итеүҙең төп һәм йыш осраҡта берҙәнбер юлы кешегә, уның ышанғанлығына, белеменә, граждандыҡ позицияһына бәйләнгән. Совхоздың етмештән ашыу агитаторы, политинформаторы, докладсыһының көсө шуға йүнәлтелгән.

Артабан, халыҡ депутаттарының ауыл Советы башҡарма комитетында халыҡ араһында күп төрлө формаларын үҙ эсенә алған билдәле бер эш алып барыла, тип әйтелде. Мәсәлән, партия ойошмалары етәкселегендә, профсоюз, комсомол һәм башҡа йәмәғәт ойошмалары менән тығыҙ бәйләнештә депутаттар йәшәгән урын буйынса эште яҡшы ҡуйыуға үткәрелгән смотр-конкурста ҡатнашты. Ошо осорҙа бик күп лекциялар һәм докладтар уҡылды, тематик кисәләр, телдән журналдар, һорау һәм яуаптар кисәләре, һәм башҡа ижтимағи-политик саралар, урам байрамдарын үткәреү, ауылдарҙы төҙөкләндереү һәм йәшелләндереү буйынса шәмбе һәм йәкшәмбе өмәләре уҙғарыу практикаға ныҡлап үтеп инде. Был конкурста беҙҙең совхоз коллективының республика конкурсында еңеүсе тип табылыуы һәм КПСС-тың Башҡортостан Өлкә Комитеты, профсоюздарҙың Башҡортостан Өлкә Советы һәм ВЛКСМ Өлкә Комитетының иҫтәлекле вымпелына лайыҡ булыуын билдәләү ҡыуанысл.

Һуңғы ваҡытта ауыл Советы сессияларында, башҡарма комитет ултырыштарында эшсәндәрҙең тормош, көнкүреш һәм ял итеү шарттарын яҡшыртыуға, уларҙың политик һәм хеҙмәт активлығын күтәреүгә ҡағыл ы ш л ы мәсьәләләр ҡаралды. Совхозда өс информация-пропаганда группаһы төҙөлдө, уның составына партия комитеты, ауыл Советы башҡарма комитеты, совхоз администрацияһы вәкилдәре инә, был иһә осрашҡан саҡта төрлө мәсьәләләрҙе квалификациялыраҡ һәм дөрөҫөрәк сағылдырырға мөмкинлек бирә. Ағымдағы йылда ошондай 20 осрашыу үткәрелде.

Халыҡ депутаттары Советтарының йәшәгән урын буйынса эше һайлау округында башлана. Халыҡ вәкилдәре халыҡты Советтарҙың ҡарарҙарын, һайлаусыларҙың наказдарын үтәүгә туплай, насар йәшәгән ғаиләләрҙе асыҡлай, тәрбиәләүгә ауыр үҫмерҙәрҙе шефлыҡҡа алыуҙы ойоштора. Һайлаусылар алдында үҙенең эшмәкәрлеге тураһында отчет бирә.

Ағымдағы йылда ауыл Советы башҡарма комитеты сессияла һайлаусылар алдында отчет яһаны. Ләкин фекер алышыуҙа сығыш яһаусы депутаттар билдәләүенсә, улар үҙҙәренең округтарындағы һайлаусылар алдында отчет бирмәгәндәр әле, хеҙмәтсәндәрҙе һайлаусылар наказдарының үтәлеү барышы менән таныштырмағандар. Бында иң элек ауыл Советы башҡарма комитеты яғынан иғтибарһыҙлыҡ күрһәтелгән. Был эштең инициативаһы тап бына унан башланырға тейеш тә инде.

Халыҡ араһындағы идео-

Шәкирйән Мәхмүт улы Нафиҡовты Маҡан совхозында йыш ҡына иң яҡшы тракторсылар иҫәбендә телгә алалар. Ул — тәжрибәле механизатор, Мәмбәт бүлексәһенең Сәғит бригадаһында 1952 йылдан алып эшләй. Уның ДТ-75 тракторы гел эш өҫтөндә. Нафиҡов бөтә баҫыу эштәрендә ҡатнаша: иген сәсә, пар баҫыуҙарын эшкәртә, культивациялай һәм туңға һөрә.

«III дәрәжә Хеҙмәт даны» ордены кавалеры Нафиҡов хәҙер йәмәғәт малдары ҡышлаған урынға бесән, һалам ташый. Ул коммунистик хеҙмәт ударнигы булып һанала.

ҺҮРӘТТӘ: Ш. М. Нафиҡов.

В. УСМАНОВ фотоһы.

Өлгө күрһәтә

Фаил Бәширов, Целинный урта мәктәбен тамамлағас, башҡа совхоз бүлексәһендә төрлө эштәр башҡара. Тиҙҙән ул Совет Армияһына хәрби хеҙмәткә саҡырыла. Йәш яугир бында Тыуған ил алдындағы изге бурысын намыҫ менән үтәй. Уңышлы хеҙмәте өсөн ғәскәри часть командованиеһы Ф. Бәшировҡа бер нисә тапҡыр рәхмәт һүҙҙәре белдерә.

Хәрби хеҙмәттән ҡайтҡас, Фаил, ял итеп тә тормайынса, совхоҙ дирекцияһына эш һорап килә. Уның теләге ҡәнәғәтләндерелә. Шофер һөнәрен үҙләштергән йәш егеткә ГАЗ-51 автомашинаһы ышанып тапшырыла. Дисциплиналы комсомолец ҡушылған һәр эште ихлас, күңел биреп үтәй.

Йәйге осорҙа шофер егет һауынсыларҙы йәйләүгә эшкә алып барҙы, бүлексәгә кәрәк-яраҡ тауарҙар, төҙөлөш материалдары ташыны.

Ошо көндәрҙә Ф. Бәшировтың эш башлауына йыл тулып үтте. Ул ҡыҫҡа ваҡытта үҙен булдыҡлы, һәләтле шофер итеп танытты. Гараж работниктары уны ярҙамсыл, тоғроҡлы, яҡшы иптәш тип белә.

Техникаға иғтибарлы ҡараш — уңыштың нигеҙе икәнен Фаил яҡшы аңлай. Шуға күрә уның машинаһы һәр саҡ төҙөк, рейсҡа сығырға тулы әҙер хәлдә була.

Күптән түгел совхоз етәкселеге Ф. Бәшировҡа ГАЗ-53 автомашинаһын бирҙе. Һуңғы көндәрҙә ул совхоз бүлексәләренә яғыулыҡ-майлау материалдары ташый. Ғөмүмән, йәш егет ихлас эшләй, башҡаларға өлгө күрһәтә.

З. ИТБАЕВ,
ауыл хәбәрсеһе.

ЕРҘЕҢ ЙӘШ ХУЖАЛАРЫ

Мария Губина мәктәбе

М. Губина Харьков өлкәһенең «Соцнаступление» колхозында утыҙ йылдан артыҡ эшләй. Хаҡлы ялға сығыу менән ул үҙен үҫеп килеүсе йәш быуынды тәрбиәләүгә тулыһынса арнай. Уның һорауы буйынса хужалыҡ балаларға ер, техника, орлоҡ, ашлама бүлеп бирә. Хәҙер иһә ветерандың етәкселегендә уҡыусылар колхозда игелеүсе иген культураларының бөтә йыйымын, техник культуралар һәм йәшелсәләр үҫтерә.

Мария Михайловна үҙе тәрбиәләгән уҡыусыларының һәр ҡайһыһының һәләтлелеген яҡшы белә. Ағалы-ҡустылы Владимир һәм Виктор Понедельниктәр, мәҫәлән, техниканың төҙөклөгөн ҙур теләк менән күҙәтә. Бригаданың паркы ҙур ғына. Унда Т-150К тракторы ла, «Нива» комбайны ла, КС-6 алты рәтле сөгөлдөр комплексы ла бар.

Светлана Ярыза, Екатерина Маслиева, башҡа ҡыҙҙар кукуруз үҫтереү менән ҡыҙыҡһына. Мария Михайловна уларға махсус участка беркетеп бирә. Владимир Шарун менән Дмитрий Чех тамыр аҙыҡ үҫтерергә өйрәнә.

Мария Михайловна В. Я. Юрьев исемендәге Украина үҫемлекселек, селекция һәм генетика фәнни-тикшеренеү институты ғалимдары менән тығыҙ бәйләнеш тота. Институт егеттәргә һәм ҡыҙҙарға яңы сорттарҙы һәм гибридтарҙы үҫтереүҙе ышанып тапшыра.

«Соцнаступление» колхозында М. Губинаның элекке уҡыусылары эшләмәгән производство участкаһы юҡ.

Л. ПИЛИПЕНКО,
Л. ЗАМЯТИН,
ТАСС хәбәрселәре.

Алдынғы тәжрибә — уртаҡ хазина

Бригада подряды буйынса эшләүҙең файҙаһы

«Экономик тәрбиәне халыҡ хужалығын интенсивлаштырыу ихтыяждарына, заманса экономик фекерләүҙәргә, социалистик булдыҡлылыҡҡа һәм эшлеклелеккә тотошлайы менән буйһондорорға».

(КПСС Үҙәк Комитетының июнь (1983 йыл) Пленумы материалдарынан).

Автотранспорт цехы Бүребай руда идаралығының иң эре подразделениеларының береһе һанала. Был цех шахтанан фабрикаға руда, фабриканан Сара станцияһына концентрат һәм башҡа бик күп төрлө йөктәр ташый. Ҡағиҙә булараҡ, автотранспорт цехы коллективы тоторoҡло эшләй, дәүләт пландарын ай һайын бөтә күрһәткестәр буйынса ла үтәй. Руда идаралығы цехтары араһындағы социалистик ярышта был цех биш тапҡыр беренсе урынды яуланы.

Владимир Гаврилович Шамкин цехта 25 йыл инде шофер булып эшләй. Тап бына ошонда ул юғары класлы белгескә тиклем үҫте, хеҙмәттең алдынғы алымдары һәм методтарының бай арсеналын үҙләштерҙе. Эш һөйөүсәнлек, яңы һәм алдынғы нәмәләргә эйә булырға ынтылыу, һөнәренә һөйөп ҡарау оҫталыҡтың юғары үрҙәренә барып етергә, производство о л а һәйбәт күрһәткестәргә өлгәшергә булышлыҡ итә. Былтыр, мәҫәлән, уның уртаса айлыҡ етештереүсәнлек нормаһы планға ҡарата 134 процент тәшкил итте, цех буйынса уртаса күрһәткестән байтаҡҡа юғары.

1983 йылдың февралендә В. Г. Шамкин КРАЗ-256Б автомобилдәре шоферҙары бригадаһына етәксе итеп ҡуйыла. Дөрөҫ, хәҙерге ваҡытта ул һаулығының торошо буйынса ҙур автомобилдә эшләй алмай, шуңлыҡтан бригаданы коммунист М. Н. Никитин үҙенә ҡабул итте. Бригадаға алты автомобиль беркетелгән. Звено етәкселәре раҫланған, бригадирҙар советы төҙөлгән. Уҙған ҡыҫҡа осорҙа, 1983 йыл бик еңелдән булмаһа ла, бригада тарафынан байтаҡ яҡшы эштәр башҡарылды.

Бригаданың бөтә ағзалары берҙәм производство планы буйынса һәм бер наряд менән эшләй. Бригадаға йөк ташыуҙар планы тонналарҙа һәм тонна-километрҙарҙа бирелә. Был осраҡта бригадалағы автомобилдәрҙең һаны, уларҙың техник торошо, автомобилдәрҙе линияға сығарыуҙың планлы коэффициенты, етештереүсәнлек нормаһы иҫәпкә алына.

Бригада ағзаларына эш хаҡы разрядҡа эшләнгән ваҡытҡа ярашлы рәүештә тариф буйынса иҫәпләп сығарыла. Бригаданың һәр ағзаһының хеҙмәттәге өлөшөнә баһа биреү өсөн бригадала хеҙмәттә ҡатнашыу коэффициенты индерелгән.

1983 йылдың беренсе кварталындағы һәм ете айындағы эш йомғаҡтары КРАЗ автосамосвалдары шоферҙарының хеҙмәтен ойоштороуҙың һәм эш хаҡы түләүҙең бригада формаһын индереүҙең автотранспорт цехының эш күрһәткестәренә ыңғай йоғонто яһауын күрһәтә. Бер эшсенең уртаса эш хаҡы 1,5 процентҡа күтәрелде. Ете айҙа етештереүсәнлек нормаһының уртаса үтәлеше 135 процент тәшкил итте.

РСДРП-ның II съезының 80 йыллығына ҡарата руда идаралығында «РСДРП-ның II съезының 80 йыллығына — удар хеҙмәт» тигән девиз аҫтында ярыш ойошторолғайны. М. Н. Никитиндың шоферҙар бригадаһы ошо ярышта актив ҡатнашты һәм ös ай йомғаҡтары буйынса беренсе урынды алды.

Бригадала 9 коммунистик хеҙмәт ударнигы бар, бер кеше ошо юғары почетлы исем өсөн көрәшә. Үҙҙәренең хеҙмәте менән ихтирам яулап алған эшселәр ҙә байтаҡ. Ундайҙар иҫәбенә П. А. Синчук, М. Н. Никитин, С. А. Ҡусҡарбаев, М. Ғ. Моталов һәм башҡаларҙы индерергә мөмкин. Улар үҙ һөнәрен камил үҙләштергән.

Юғары күрһәткестәргә өлгәшкән өсөн бригаданың күп кенә шоферҙары бер нисә тапҡыр бүләкләнде, руда идаралығының һәм «Союзмедь»тең Почет грамоталары менән наградланды. Хәҙер яңы бригадир М. Н. Никитин, шәхси тәжрибәһен, белемен оҫта файҙаланып, бригада ағзаларын бергә туплаңы, иптәштәрсә ҡараш һәм бер-береңә тулы ышаныс тәрбиәләне, бөтәһен дә юғары етештереүсәнле хеҙмәткә саҡырҙы. Мәҫәлән, ете айлыҡ план бригада тарафынан 102,9 процентҡа үтәлде. Бөтә шоферҙарҙың да хеҙмәткә намыҫлы ҡарашы тотош коллективтың уңыш нигеҙен тәшкил итә.

Бригада ағзалары автомобилдәргә үҙ ваҡытында тейешле ремонт һәм техник тәрбиә үткәрә, двигателдәрҙең төҙөклөгөн, узелдарҙың торошон һәм ныҡлығын тикшерә. Ә был иһә боҙолоуҙарға юл ҡуймаҫҡа һәм линияла эштең эффектлы ваҡытын арттырырға мөмкинлек бирә.

Хеҙмәт әҙләнеүе — бригада шоферҙарының үҙенсәлекле һыҙаты. Улар өлгәшелгән менән сикләнеп ҡалмай, ижади хеҙмәттә эффектлы ҡатнашып, һәр саҡ алда бара.

Был коллективта өлгөлө дисциплина, автомобилдәргә дөрөҫ тәрбиә, һәр эш сәғәте өсөн яуаплылыҡ тойоу кеүек шундай принциптар йәшәй. Шул аркала бригада автомобилдәрҙе ваҡытҡа ҡарата файҙаланыу коэффициентын пландағы 0,47 урынына 0,5-кә тиклем еткерҙе.

Бригаданың бөтә ағзалары ла, партия мәғарифы һәм экономик белем биреү мәктәптәре системаһында шөғөлләнеп, үҙҙәренең идея-политик кимәлен күтәрә. Улар үҙҙәренең техник белемен дә даими байыта.

Тармаҡтың алдынғы 18 бригадаһының инициативаһын хуплап, социалистик ярышҡа ҡушылып, М. Н. Никитиндың бригадаһы 1983 йыл һәм тотош биш йыллыҡ заданиеларын ваҡытынан элек үтәү буйынса күтәренке йөкләмәләр ҡабул итте. Уларҙың уны намыҫ менән үтәйәсәгенә тулы ышаныс бар.

Н. БИКБОВА.

логик эштең хеҙмәтсәндәр хаттары һәм ғаризалары менән эшләү кеүек шундай формаһы ла үтә йомшаҡ алып барыла. Был мәсьәләгә иғтибар көсәйтелде, әлбиттә, әммә етерлек түгел. Мәҫәлән, Аҡъяр ауылында, Целинный посёлогында асыҡ хаттар көндәре үткәрелде. Осрашыу башланыр алдынан хаттәр, тәҡдимдәр тикшерелә, ә һуңынан яуаптар һәм аңлатмалар бирелә. Ә Татыр-Үҙәктә нимә көтәләрҙер, был сараны кемдер бәрәүҙең килеп үткәреүенә өмөт итәләрҙер.

Сессияла билдәләнеүенсә, халыҡ вәкилдәре эшмәкәрлегенең эффектлылығын күтәреүҙең һынналған средствоһы — уларҙы депутат постарына берләштереү. Был группалар төрлө яҡлы эш алып бара, халыҡты пландарҙы һәм социалистик йөкләмәләрҙе үтәүгә туплауҙа ярҙам итә. Ә яҙғы баҫыу эштәре, уңыш йыйыу һәм мал ҡышлатыу осоронда депутат группалары кәмселектәрҙе бөтөрөргә ярҙам итә, граждандарҙың сходтарын әҙерләүҙә һәм үткәреүҙә ҡатнаша, йәшәгән урында халыҡ менән билдәле бер эш алып бара.

Башҡарма комитет ағзалары үҙҙәренең ултырыштарында вазифалы кешеләрҙең отчеттарын тыңлай, Советтар сессияларында сығыш яһай. Әммә шул уҡ ваҡытта ауыл Советы комиссияларының эшен яҡшыртаһы бар, тип билдәләнә. Ултырыштар даими үткәрелмәй, улар ойоштороу эше менән нығытылмай.

Сессияла депутат т а р культура-ағартыу учреждениеларының роле хаҡында ентекле һүҙ алып барҙы. Уның материаль базаһы йылдан-йыл камиллаша бара, тип билдәләнде. Профсоюз комитеты булған культура усаҡтарын эффектлы файҙаланыуҙы тәьмин итергә тырыша. Художестволы үҙешмәкәрлек смотрҙары, төрлө смотр-конкурстар, һуғыш һәм хеҙмәт ветерандарын, социалистик ярышта еңеүселәрҙе тәбрикләү тормошҡа ныҡлы үтеп инде. Октябрҙең 50 йыллығы исемендәге ауыл культура йорто коллективы (директоры В. В. Ильина) ыңғай эш тәжрибәһе туплаңы. Быҙаулыҡ ауылының культработниктары ла (Ф. С. Сәлимов һәм Венера Түләбаева) ағымдағы йылда һәйбәт эшләй, Яковлевка һәм Юлбарыҫ ауылдары клубтарының эшен маҡтарлыҡ түгел, унда тәртипһеҙлек хөкөм һөрә. Клуб бинаҙары ташландыҡ хәлдә, ағымдағы ремонт үткәрелмәгән. Хворостянка ауылы клубы ла шундай уҡ хәлдә.

Депутаттар әйтеп киткәнсә, клуб учреждениелары, комсомол ойошмаһы эшләмәгән, йәштәрҙең буш ваҡыты файҙалы итеп үткәрелмәгән ерҙә эскелектең һәм хулиганлыҡтың көсәйеүен тормош үҙе раҫлай, Юлбарыҫ бүлексәһендә лә йыш ҡына шундай хәл күҙәтелә. Ә культура учреждениеларының эшендәге бөтә ошо кәмселектәрҙең сәбәптәренең береһе — культура бүлеге һәм ауыл Советы башҡарма комитеты яғынан клубтар һәм китапханалар эшенә тейешле контроль булмауҙа. Культработниктар араһында белгестәр процентының һаман түбән кимәлдә ҡалыуы ла культура учреждениеларының эшенә кире йоғонто яһай. Совхоз үҙ стипендиаттарын уҡырға ебәреү хаҡында хәстәрлек күрмәй, кадрҙарҙы нығытыу буйынса эште йомшаҡ алып бара.

КПСС Үҙәк Комитетының июнь (1983 йыл) Пленумы талаптары нигеҙендә совхоз эшсәндәрен тәрбиәләү средстволарының береһе — спорт һәм физкультура-масса эшен үҫтереү. Хәҙерге ваҡытта коллективта 300-ҙән ашыу спортсы берләшкән. Спорттың еңел һәм ауыр атлетика, бокс, милли һәм классик көрәш, ат спорты, өҫтәл теннисы кеүек төрҙәре үткәрелә. Мәктәптең хоккей командалары бар, авиамодель спорты үҫеш ала. Спортсылар район ярыштарында ярыу һөҙөмтәләргә өлгәшә. Материаль база нығый. Ике спорт залы, биш ябай стадион, ете спорт майҙансығы бар, Татыр-Үҙәк урта мәктәбендә ер аҫты тирын төҙөү тамамланып килә. Ләкин был өлкәлә лә кәмселектәр һәм етешһеҙлектәр юҡ түгел. Мәҫәлән, спорт инвентарын һатып алыу мәсьәләһен яҡшыртырға кәрәк. Яковлевка, Юлбарыҫ, Быҙаулыҡ һәм Хворостянка бүлексәләрендә комсомол йыйылыштарында ошо хаҡта күп әйтелде, сөнки был ауылдарҙа бер ниндәй инвентарь юҡ. Был мәсьәлә киҫектергеһеҙ хәл итеүҙе талап итә.

Сессияла ҡуҙғатылған һуңғы мәсьәлә йәшәгән урын буйынса тәртип боҙоуҙарға ҡаршы профилактикаға арналды. В. М. Юрченко председателлегендәге иптәштәр судының эше һәйбәт тип табылды. Ирекле халыҡ дружинаһы һәм терәк пунктының эше ҡаты тәнҡитләнде. Шулай уҡ һуғышта һәләк булған яугирҙәрҙең ғаиләләре, һуғыш һәм хеҙмәт ветерандары, ҡартайған кешеләр хаҡында күберәк хәстәрлек күреү, уларға ярҙам күрһәтеү кәрәклеге тураһында ла әйтелде. Ә быларҙың бөтәһе бергә ауыл халҡының политик, хеҙмәт һәм ижади активлығын үҫтереүгә, дисциплинаны нығытыуға, производствоның эффектлылығын күтәреүгә, экономик һәм социаль үҫештең мөһим мәсьәләләрен хәл итеүгә булышлыҡ итәсәк.

Н. ЧЕМЕРЧЕЙ.

ЛЕНИНДЫҢ ТӘҮГЕ МУЗЕЙЫ

Быйыл 10 декабрҙә В. И. Лениндың Ульяновскиҙағы иң беренсе музейы үҙенең 60 йыллығын билдәләй. Лениндың Биохроникаһының 12-се томында яҙылыуынса, 1923 йылдың 28 мартында Сембер губерна башҡарма комитеты, Семберҙә Мәскәү урамында 1878—1887 йылдарҙа Ульяновтар ғаиләһе йәшәгән йортто В. И. Ленин исемендәге музейға әйләндереү тураһында юллап, эске эштәрҙең халыҡ комитетына мөрәжәғәт итә. 18 июлдә Бәләкәй совнарком ултырышында был мәсьәлә ыңғай хәл ителә.

Шулай итеп, тәүге Ленин музейының тарихы бынан 60 йыл элек башлана. Шул айҡанлы губерна халыҡ мәғарифы бүлеге вәкиле И. К. Васильков Мәскәүгә килә һәм ул Н. К. Крупская менән осраша. «Надежда Крупская,— тип хәтерләй Васильков,— Ленин менән һөйләшкәндән һуң, Владимир Ильич йортто атаһы иҫтәлегенә реставрациялауға ҡаршы түгел, тик уның тирәһендә ҙур шау-шыу яһамауҙы һорай, тип белдерә».

Ульяновтарҙың йортон аяҡҡа баҫтырыу буйынса байтаҡ эш башҡарыла. Сембер архивы документтарына ярашлы рәүештә йорт 1878 йылдың 2 авгусында Лениндың әсәһе исеменә һатып алынған. 1887 йылда ғаилә Семберҙән күсеп киткәс, М. А. Ульянова уны урындағы полицмейстер Мининға һата һәм 1917 йылға тиклем бында биш хужа алышынған. Һуңғыһы, Пирогов, йортто 1917 йылдың 1 февралендә һатып алған, ә унда фатирсылар йәшәгән. Ҡалала Совет власы урынлашҡас, Пирогов бынан китә. Квартирала иң һуңғы булып йәшәүсе инженер В. Г. Мерло һүҙҙәренә ҡарағанда (уның хәтирәләре яҙмаһы Йорт-музей фондында һаҡлана) граждандар һуғышы йылдарында унан тыш бында эшселәр, ҡыҙыл армеецтар йәшәгән. Әлбиттә, 1887 йылдан алып йорт эсендә байтаҡ үҙгәрештәр булған. Ләкин 1923 йылда бында дөйөм ремонт ҡына үҙгарылған, ул 10 декабргә тамамланған. Был көндө В. И. Лениндың Йорт-музейы килеүселәр өсөн үҙ ишектәрен беренсе тапҡыр асҡан. Уның тәүге директоры В. Н. Алексеев «Ульяновтар ғаиләһе Семберҙә» тигән китабында яҙыуынса, музейҙа «В. И. Лениндың тормошо» тигән бүлек булған. Уның экспозицияларын Ульяновтарҙың, ғаилә таныш-тоноштарының, Володя Ульяновтың тиҫтерҙәренең хәтирәләре, фотографиялар ташкил иткән.

Музейҙың эшләй башлауының беренсе йылында уҡ унда 17 меңдән ашыу кеше булған. Күптәр Ильичтың ата йортонда көнкүреш шарттарын аяҡҡа баҫтырыу тураһындағы теләкте әйткән. Ленин үлгәндән һуң йортто тулыһынса реставрациялау тураһында ҡарар ҡабул ителгән. 1928 йылдың авгусында комиссия аяҡҡа баҫтырыу эштәренә тотонған. Архив һәм бүтән документтар, Ильичтың туғандарының, шулай уҡ ғаиләнең яҡын дуҫы В. В. Кашкадамованың мәғлүмәттәре төп йүнәлеш биргән.

Реставрация башланғас, үҙгәртеп төҙөүҙәрҙең байтаҡ эҙҙәре табыла, уның буйынса төҙөүселәр баҫҡыс, тәҙрәләр һәм ишектәрҙең нисек урынлашыуын асыҡлай. Ғаиләнең Семберҙә йәшәү осорон бик яҡшы хәтерләгән А. И. Ульянова-Елизарова комиссияға бик ныҡ ярҙам итә.

В. И. Лениндың Йорт-музейы фондтарында хәҙер уның музей работниктары һорауҙарына биргән яҙма яуаптары һаҡлана. Ул үҙе уҡ Ульяновскиға килгән, көнкүреш шарттарын аяҡҡа баҫтырыу буйынса кәңәштәр биргән. Экспозицияның иң ҡәҙерле өлөшөн Ульяновтарҙың үҙ әйберҙәре тәшкил иткән. Уларҙың тәүгеләренең береһен—атайҙарының яҙыу приборын—шулай уҡ Анна Ильинична музейға бүләк иткән. 1929 йылдың 7 ноябренә Ульяновтарҙың ата йорто һәм ундағы шарттар үҫмер Ленин ошонда йәшәгән ваҡыттағыса итеп тулыһынса аяҡҡа баҫтырылған. Музей килеүселәр өсөн ҡайтанан асыла. Ә Ульяновтар көнкүрешенең ысын әйберҙәре килеүен дауам итә. А. И. Ульянова-Елизарова 1930 йылда әсәһе һәм һеңлеһе Ольга файҙаланған ноталарҙы һәм ҡайһы бер китаптарҙы ебәргән. Шул уҡ йылды Вологдала йәшәүсе Е. И. Елахованан (М. И. Ульянова шунда һөргөндә булла) Лениндың няняһы В. Г. Сарбатованың һандығы, шулай уҡ баҡыр тас килгән.

1936 йылда М. И. Ульянова, Ульяновскиҙа булып, музейға атаһының кеҫә сәғәтен бүләк итә, ә киләһе йылына тағы бер әйбер— һеңлеһе Ольганың баграда кенәгәһен тапшыра. Д. И. Ульяновтың балалары Виктор менән Ольганан хәҙер инде һуғыштан һуңғы осорҙа Илья Николаевичтың туны һәм мисәт-вензеле алына. В. И. Лениндың Үҙәк музейы аша бик күп башҡа әйберҙәр килә.

В. И. Лениндың Йорт-музейына килеүсе кешеләр ағымы йылдан-йыл үҫте. Был иһә музей работниктары һәм ҡала властары алдына тағы бер ҡурыс ҡуйҙы: ағас йортто киләһе быуындар өсөн нисек һаҡларға. Ошо маҡсат менән 1946—1947 йылдарҙа бында йәнә ремонт эштәре башлана. Йорт тотошлай һүтелә һәм уның ағас өлөштәренә сереүгә ҡаршы махсус состав һеңдерелә. Шул уҡ ваҡытта подвал бинаһы төҙөлә. 1947 йылдың авгусында хәҙер инде киләсәк быуындар өсөн ышаныслы һаҡланған музей яңынан эшләй башлай.

Ләкин иртәгәһе көн туристары Ульяновскиҙа йорттоң үҙен, Ленин үҫкән шарттарҙы ғына күрмәйәсәк. Ильичтың яҡташтары урамдың В. И. Лениндың Йорт-музейы урынлашҡан өлөшөн элекке хәлендә аяҡҡа баҫтырырға ҡарар итте. Был мемориаль зонала ҡайһы бер өйҙәр, янғын һүндереү каланчаһы реставрацияланған да инде. Ағас тротуарҙарҙы, урам фонарҙарын аяҡҡа баҫтырыу, йәғни Ленин урамының бер өлөшөн 1870—1880 йылдарҙа йәш Ленин ваҡытындағыса итеп эшләргә ҡарар ителгән.

Н. ЖУРКОВ.
Ульяновск ҡалаһы.

2 ДЕКАБРҘӘ ЛАОС ХАЛЫҠ ДЕМОКРАТИК РЕСПУБЛИКАҺЫНЫҢ ИҒЛАН ИТЕЛЕҮЕНӘ 8 ЙЫЛ ТУЛА

Электр энергетикаһы— Лаос республикаһы халыҡ хужалығының тиҙ үҫә барыусан тармағы. Электр энергияһын етештереү 1976 йыл менән сағыштырғанда 3,6 тапҡырға артты.

Халыҡ власы йылдарында Намнгум йылғаһында илдәге иң эреләрҙең береһенән иҫәпләнгән ГЭС-тың икенсе сиратын төҙөү тамамланды. Лаос энергетикаһы флагманын ҡороу, уны файҙаланыу милли кадрҙар әҙерләү мәктәбенә әүерелде. Станцияла энергетика институттарын, шул иҫәптән совет вуздарын тамамлаусылар эшләй. Көн тәртибендә — уның өсөнсө сиратын төҙөү.

ҺҮРӘТТӘ: ГЭС-ҡа идара итеүҙең үҙәк пульты.

В. САДЧИКОВ фотоһы. (ТАСС).

Алда — Олимпиада

ЛЕНИНГРАД. Совет фигуристары өсөн яуаплы осор— Сараеволағы XIV Олимпиада уйындарына әҙерлек башланды.

ҺҮРӘТТӘ: спорт мастерҙары, СССР-ҙың атҡаҙанған тренеры, педагогия фәндәре кандидаты Т. Н. Москвинаның тәрбиәләнеүселәре Елена Бечке менән Валерий Корниенко.

(ТАСС фотохроникаһы).

■ МӘКТӘП ТОРМОШО

Пионерияның 60 йыллығы хөрмәтенә

Иҫәнгилде һигеҙ йыллыҡ мәктәбендә Башҡортостан пионерияһының 60 йыллығына арналған тантанаlы сбор булып үтте.

Сборҙа мәктәптең өлкән пионервожатыйы Зилә Йәтимова «Башҡортостанда пионер хәрәкәте тураһында» доклад менән сығыш яһаны.

Дружина пионерҙарына һөйләрлек һүҙҙәр күп булды. Пионерҙар араһында ударниктар һәм отличниктар һаны йылдан-йыл арта. Уҡыусылар мәктәптең һәм совхоздың йәмәғәт эштәрендә һәр саҡ актив ҡатнаша. Мәктәптә пионер стена газетаһы һәм «Ҡармаҡ» сатирик бит даими сығарыла.

Пионерҙар Земфира, Бибинур, Рәзилә Иҫәнгилдиналар, Тәслимә Йыһаншина, Ләйсән Әлмөхәмәтова, Раил Яҡупов, Сулпан Әлмөхәмәтовтар яҡшы уҡыуы һәм тәртипле булыуҙары менән бүтән уҡыусыларға өлгө күрһәтә.

Л. ӘЛМӨХӘМӘТОВА,
Иҫәнгилде һигеҙ йыллыҡ мәктәбенең 5-се класс уҡыусыһы.

Яңы культура йорто асылды

Бөйөк Октябрь социалистик революцияһының 66 йыллығы алдынан ғына «Һаҡмар» колхозының Үрнәк бригадаһы эшсәндәре тормошонда иҫтәлекле бер ваҡиға булды — ауыл культура йорто файҙаланыуға тапшырылды.

Тантаналы кисә барышында, ауыл эшсәндәрен ҡотлап, «Һаҡмар» колхозы председателе Ғ. Ғ. Мөхәмәтйәров, Бөйөк Ватан һуғышы һәм хеҙмәт ветераны Байдәүләт Байдәүләтовтар сығыш яһаны.

Һуңынан Әбеш ауыл культура йортоноң художестволы үҙешмәкәр түңәрәгендә ҡатнашыусылары Үрнәк бригадаһы йәштәре менән берғәләп ҙур концерт күрһәтте. Тантаналы кисәлә ҡатнашыусыларға баянсылар Фәтих Теләүғолов, Фуат Илембәтов, шулай уҡ Вәсилә Байгилдина, Гүзәл Ҡыҙрасова, Фәрзиә Ҡаһарманова һәм Рәүилә Ҡыҙрасоваларҙың сығыштары бигерәк тә оҡшаны.

Был шатлыҡлы кисәлә өлкән быуын кешеләренең, пенсионерҙарҙың да сәхнәгә сығыуы ғәжәп булмаһы. Байтимер Аралбаев, Байдәүләт Байдәүләтов, Шәкирә Ҡаһармановаларҙың бейеүҙәре һәм Шәһиҙә Дәүләтшинаның йырлауы көслө ҡул сабыуҙары менән оҙатылды.

Районда тағы бер яңы культура усағы барлыҡҡа килде. Ул— Үрнәк ауыл культура йорто. Бында өҫтәл уйындары ла бар, колхоз идараһы һәйбәт телевизор бүләк итте, тиҙҙән китапхана асыласаҡ, кәрәкле инвентарь һатып алынды.

Беҙҙең хәбәрсе.

План—ваҡытынан алда!

Ун беренсе биш йыллыҡтың өсөнсө йылы заданиеларын ваҡытынан элек үтәү өсөн социалистик ярышҡа ҡушылып, Татыр-Үҙәк сауҙа предприятиеһының «Промышленность тауарҙары» магазины һатыусылары Фатима Торопҡолова менән Ләлә Йәтимова халыҡты сауҙа яғынан хеҙмәтләндереүҙә яҡшы уңыштарға өлгәште.

Ваҡлап һатыу тауар әйләнешенең йыллыҡ планын улар ағымдағы йылдың 20 ноябренә 105,6 процентҡа үтәне.

Улар 206 мең һумлыҡ тауар һатҡан, ә план — 195 мең.

Шулай уҡ халыҡты кооперацияға ылыҡтырыу һәм пай взностарын йыйыуҙың йыллыҡ пландары ла арттырып үтәлде.

Туғыҙ айлыҡ социалистик ярыш йомғаҡтары буйынса Фатима Торопҡолова район потребителдәр йәмғиәте идараһы һәм потребителдәр кооперацияһы работниктары профсоюзы райкомының Почет грамотаһы менән наградланды.

Хәҙерге ваҡытта Ф. Торопҡолова менән Л. Йәтимова КПСС Үҙәк Комитеты һәм СССР Министрҙар Советының «Ун беренсе биш йыллыҡта сауҙаны артабан үҫтереү һәм халыҡты хеҙмәтләндереүҙе яҡшыртыу буйынса саралар тураһында»ғы ҡарары нигеҙендә ауыл халҡына сауҙа хеҙмәте күрһәтеүҙе артабан яҡшыртыу өсөн үҙҙәренең бөтә көсөн һала.

А. АҠҠУЖИН,
районың ойоштороу эштәре буйынса өлкән инструкторы.

Редакторы Ш. М. БАЙҒУСҠАРОВ.

Зәңгәр экран

4 декабрь, йәкшәмбе

8.00—«Ваҡыт». 8.40 — Кировоград ҡалаһы пионерҙар һәм студенттарҙың IX Бөтә донъя фестивале лауреаты УССР-ҙың атҡаҙанған халыҡ бейеүе ансамбле «Ятрань» сығышы. 9.10—Будильник. 9.40 — Советтар Союзына хеҙмәт итәм! 10.40—Сәләмәтлек. 11.25 — «Иртәнге почта». Музыкаль тапшырыу. 11.55 — «Фән һәм техника». 12.05—Ауыл сәғәте. 13.05—Музыкаль киоск. 13.35—Телевизион документаль фильм. 14.05—Опера менән осрашыу. Н. Римский-Корсаков — «Батша килене». 17.15—Цирк аренаһында. 17.50— Халыҡ-ара панорама. 18.35—Сәйәхәтселәр клубы. 19.35—Экранда— кинокомедия. «Айыу». 20.30— «Ваҡыт». 21.05—Художестволы гимнастика буйынса Интервидение кубогы. 21.50 — Донъя һәм йәштәр. 22.25—Яңылыҡтар.

БЕЛДЕРЕҮ

Йылытыу системаһынан йылы һыу алып тотоноуҙы туҡтатыу маҡсатында торлаҡ-коммуналь хужалыҡтың производство идаралығы Аҡъяр ауылының үҙәктән йылытылыусы коммуналь квартираларында йәшәүселәргә шуны хәбәр итә: 1983 йылдың 3 декабренән йылытыу системаһына зарарлы буяғыстар ҡушыласаҡ, шул айҡанлы унан һыу алып тотоноу ҡәтғи тыйыла.

ПУЖКХ администрацияһы.

1978 йылда Вәлиев Йәүҙәт Әбдрәхмән улына Юлдыбай СПТУ-һы тарафынан бирелгән 013914 номерлы тракторсы-машинист таныҡлығын, юғалыу сәбәпле, **ғәмәлгә яраҡһыҙ**, тип иҫәпләргә.

Аҡъяр ауыл Советы башҡарма комитеты, башҡарма комитет ағзаһы Н. А. Федоренконың ҡустыһы

ФЕДОРЕНКО Виктор Антоновичтың

ваҡытһыҙ үлеп ҡалыуы сәбәпле, уның һәм туғандары менән яҡындарының ауыр ҡайғыһын уртаҡлаша.

Газетаны Г. ЮЛАМАНОВА йыйҙы, У. РӘХИМОВА версткаланы, Ф. ҠОҘАБАЕВА һәм С. ТЕЛӘЕВА баҫты. Корректоры Ф. ХӘҠИМОВА.

Редакция адресы: Аҡъяр ауылы, Сиҙәм проспекты, 37.

Телефондар: редактор — 2-11-95, редактор урынбаҫары, яуаплы секретарь һәм ауыл хужалығы бүлеге—2-15-95, партбүлек—2-13-97, тәржемәселәр, бүлек мөдире—2-14-95, хаттар бүлеге һәм радиохәбәрсе—2-13-98, фотохәбәрсе —2-14-93, типография директоры—2-15-62, цех—2-14-87.

Орган Хайбуллинского райкома КПСС и районного Совета народных депутатов БАССР.

Газета аҙнаһына өс тапҡыр: шишәмбе, кесаҙна, шәмбе көндәрендә башҡорт һәм рус телендә сыға.

Башҡорт АССР-ы Нәшриәт, полиграфия һәм китап сауҙаһы эштәре буйынса дәүләт комитетының Хәйбулла район типографияһы. Заказ № 1682. Тираж 2406.